WIKIPEDIA

Sotho

Sotho, eller **sesotho** som det blir kalla av sine eigne talarar, er eit bantuspråk som blir tala av basothoar i Sør-Afrika og Lesotho. Det er offisielt språk i begge landa. I Lesotho er sotho majoritetsspråk og blir tala av rundt åttifem prosent, medan i Sør-Afrika er rundt åtte prosent av innbyggjarane sothotalande. Til saman har språket mellom seks og sju millionar talarar.

Sotho **(Sesotho)**	
Klassifisering:	Niger-kongo-språk Atlantisk Volta-kongo-språk Benue-kongo-språk Bantuspråk Eigentleg bantuspråk Sentralt Sørlege/Sone S Sotho-tswana Sotho-tswana-språk
Bruk	
Tala i:	Lesotho Sør-Afrika
Sothotalande i alt:	6 025 000[1]
Skriftsystem:	Det latinske alfabetet
Språkkodar	
ISO 639-1:	st
ISO 639-2:	sot
ISO 639-3:	sot
Wikipedia på sotho	

Innhaldsliste

Klassifisering
Grammatikk
Skriftspråk
Sotho-alfabetet
Litteratur
Bakgrunnsstoff
Kjelder
    Fotnotar

Klassifisering

Sotho høyrer til sotho-tswana-språkgruppa av bantuspråk. Språket er også kjend som sørleg eller sør-sotho, og utgjer ei grein av språkgruppa. Nord-sothospråka eller sepedi er ei anna grein snakka i Sør-Afrika, medan den siste er setswana som blir tala i Sør-Afrika og Botswana.

Grammatikk

Sotho er eit agglutinerande språk som byggjer opp ord ved hjelp av affiks og bøyingar. Det er eit SVO-språk med subjekt-verbal-objekt som standard setningsoppbygging. Rekkjefølgja kan endrast for å leggja vekt på ulike delar av predikatet.

Substantiv blir delte inn i 18 ulike ordklassar som blir markerte med ulike prefiks. Som andre bantuspråk har sotho samsvarsbøyiing mellom dei ulike ordklassane og verb, pronomen og adjektiv.

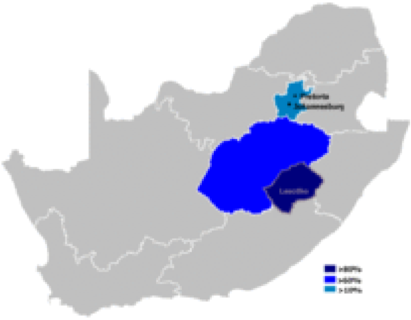

Utbreiinga av sesotho. Mørkeblå område har større del talarar.

Skriftspråk

Sotho blir skrive med det latinske alfabetet. Skriftspråket blei først utvikla på 1800-talet av misjonærar frå Société des missions évangéliques de Paris til bibelomsetjingar. Skriftspråket blei dermed påverka av fransk ortografi.

Rettskrivinga i Lesotho og Sør-Afrika skil seg noko frå kvarandre i mellom anna val av bokstavar, uttrykking av nasalar i stavingsbyrjingar og i mindre grad i orddeling. I oversynet under er det brukt sørafrikansk ortografi.

HA LE SA
MAMELE BO
ME HO TLA
FELA KE MALEK

Kvinne i Lesotho på kvinnedagen. Plakaten seier på sotho: «Viss de ikkje høyrer på kvinner, vil me mista tolmodet med dykk.»

Sotho-alfabetet

Teikn	IPA	Merknad	Døme
a	ɑ		*ho **a**bel**a*** å senda ut
b	b		*le**b**ese* mjølk
bj	/bʒ/		*ho **bj**arana* å knusa
	/bj/	?	
d	[d]	allofon av /l/ som berre opptrer framfor dei tronge vokalane (/i/ and /u/)	*Mo**d**imo* God
e	ɪ		*ho l**e**ka* å prøva
	e		*ho jw**e**tsa* å fortelja
	ɛ		*ho sh**e**ba* å sjå
f	f		*ho **f**umiana* å finna
fj	/fʃ/	finst berre i korte passivformer av verb som sluttar med *fa*; alternativ sh	*ho bo**fj**wa* å bli bundne
h	h or ɦ	desse lydane er allofonar	*ho a**h**a* å byggja
hl	ɬ		*ho **hl**a**hl**oba* to examine
i	i		*tho b**i**tsa* å ropa på
j	ʒ		*mo **j**lefa* arving
	d͡ʒ	alternativ til frikativen /ʒ/	*ho **j**a* å eta
k	kʼ	uaspirert	*boi**k**arabelo* ansvar
kh	k	heilt aspirert, finst for det meste i gamle lånord frå ngunispråk og i ideofonar	*le**kh**o**kh**o* skorpe i gryte
kg	x		*se**kg**o* spider
	kx	alternativ til den velare frikativeen	***kg**ale* for lenge sidan
l	l	opptrer ikkje framfor (/i/ eller /u/), der han blir /d/	*se**l**epe* øks
m	m		*ho **m**a**m**aretsa* å lima
n	n		*le**n**a**n**eo*
ng	ŋ	kan opptre først i ord	*le**ng**olo* brev
ny	ɲ	som i spansk *el niño*	*ho **ny**ala* å gifta seg
o	ʊ		*p**o**tso* spørsmål
	o		*p**o**ntsho* prov
	ɔ		*mong**olo*** skrift
p	pʼ	uaspirert	***p**itsa* gryte
ph	p	aspirert	***ph**uputso* undersøking
pj	/pʃʼ/	alternativ tj	*ho **pj**atla* å koka godt
pjh	/pʃʰ/	aspirert versjon av lyden ove; alternativ tjh	*m**pjh**e* struts
q	ǃ	radikal	*ho **q**o**q**a* å prata
qh	ǃ	aspirert	*le**qh**eku* eldre person
nq	ǃ	nasal, ofte uttalt som radikal klikkelyd	*ho **nq**osa* å skulda
r	ʀ		*mo**r**i**r**i* hår
s	s		***S**e**s**otho*
sh	ʃ		*Mo**sh**we**sh**we*

			Moshoeshoe I
t	tʼ	uaspirert	*bo**t**ala* grønheit
th	t		***th**arollo* løysing
tj	t͡ʃʼ		*n**tj**a* hund
tjh	tʃ		*ho n**tjh**afatsa* å fornya
tl	t͡ɬʼ		*ho **tl**atsa* å fylla
tlh	tɬ	finst berre som ei nasal form av, eller alternativ til, hl	***tlh**aho* natur
ts	t͡sʼ		*ho **ts**oko**ts**a* å skylla
tsh	ts	aspirert	*ho **tsh**oha* å reddast
u	u		***tu**mo* berømtheit
w	w		*se**w**a* epidemi
y	j		*ho tsama**y**a* å gå

Litteratur

Sotho har ein rik munnleg litteratur som omfattar myter, epos, soger, historiske hendingar, dikt, songar og ordtak. Desse tekstane blei først skrivne ned av europeiske misjonærar frå 1830-talet. Eit døme på ei viktig samling sothosoger er *Litsomo tsa Basotho* ('Sogene til basothoane') som blei gjevne ut i to delar av presten E. Jacollett i 1909 og 1911.

Av nyare litteratur kan nemnast romanen *Chaka* av Thomas Mofolo frå 1925, som er omsett til fleire språk.

Bakgrunnsstoff

- Sesotho Online (http://www.sesotho.web.za/index.htm)

Kjelder

- Sesotho Publications (http://www.sesotho.web.za/publications.htm) ved Sesotho Online (http://www.sesotho.web.za/index.htm)
- *Denne artikkelen bygger på «Sotho language» frå Wikipedia på engelsk, den 22. april 2012.*
- *Denne artikkelen bygger på «Sotho orthography» frå Wikipedia på engelsk, den 22. april 2012.*

Fotnotar

1. Ethnologue-tal frå 2001 (http://www.ethnologue.com/show_language.asp?code=sot)

Autoritetsdata	SUDOC (http://www.idref.fr/027612260) · NDL (http://id.ndl.go.jp/auth/ndlna/00571484)

Henta frå «https://nn.wikipedia.org/w/index.php?title=Sotho&oldid=2805910»

Denne sida vart sist endra den 20. mars 2016 kl. 19:30.

All tekst er tilgjengeleg under Creative Commons-lisensen Namngjeving/Del på same vilkåra. Sjå Vilkår for detaljar.